

HÀNG HÓA CÔNG CỘNG

Kinh tế học vi mô dành cho chính sách công
Học kỳ mùa Thu, 2011

Nội dung thảo luận

- Hàng hóa công cộng là gì?
- Tại sao hàng hóa công lại là một thất bại của thị trường?
- Giải pháp đối với hàng hóa công
 - Vai trò của Chính phủ?
 - Hàng hóa công nào được cung cấp?
 - Mức cung cấp hàng hóa công hiệu quả?
 - Định giá hàng hóa công không thuần túy?

Hàng hóa công cộng là gì?

Hàng hóa công là những hàng hóa có hai thuộc tính:

- Không tranh giành (non-rival)
 - Một cá nhân có thể tiêu dùng hàng hóa mà không làm giảm đi sự hiện diện hay lợi ích của hàng hóa đó đối với những người khác.
 - Cách giải thích khác: chi phí biên phục vụ cho người tiêu dùng cuối cùng là bằng không.
- Không loại trừ (non-exclusive)
 - Không thể cản trở người khác tiêu dùng hay tiếp nhận lợi ích của hàng hóa

Hàng hóa công cộng là gì?

- Hàng hóa công cộng thuần túy
Hội đủ cả hai thuộc tính không tranh giành và không loại trừ.
- Hàng hóa công không thuần túy
Chỉ có một trong hai thuộc tính trên
- Hàng hóa công có nhất thiết phải được tạo ra bởi khu vực công và hàng hóa tư chỉ được sản xuất bởi khu vực tư?

Hàng hóa công cộng là gì?

		Tính tranh giành	
		Có	Không
Tính loại	có	Hàng hóa tư nhân - Nhà cửa, thức ăn, quần áo - Con đường đông người có thu phí	Độc quyền tự nhiên - Phòng cháy chữa cháy - Truyền hình cáp - Con đường thưa người có thu phí
	không	Nguồn lực cộng đồng - Cá ở đại dương - Bãi biển công cộng, công viên đông người - Con đường đông người không thu phí	Hàng hóa công cộng - Quốc phòng - Hải đăng, pháo hoa - Đường phố sạch sẽ - Con đường thưa người không thu phí

Tại sao hàng hóa công là một thất bại của thị trường?

- Hàng hóa công thường có lợi ích lớn hơn chi phí tạo ra. Do vậy về mặt xã hội đó là hàng hóa cần thiết được cung cấp.
- Nhưng hai thuộc tính của hàng hóa công sẽ dẫn đến tình trạng người ăn theo
- Kết cục là tư nhân không đầu tư, hàng hóa công không tồn tại, do vậy giải pháp thị trường bị thất bại đối với loại hàng hóa này

Giải pháp đối với hàng hóa công Vai trò của chính phủ

- Chính phủ tổ chức cung cấp hàng hóa công
 - Chính phủ không nhất thiết phải tài trợ
 - Ví dụ: Hợp tác công tư
 - Chính phủ không nhất thiết tự cung cấp
 - Ví dụ: Đấu thầu công trình

Giải pháp đối với hàng hóa công Hàng hóa công nào được cung cấp?

- Ra quyết định tập thể
 - Quốc hội
 - Chính phủ
 - Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân
- Dân nguyện
 - Ưu điểm: bảo đảm tính dân chủ và công bằng
 - Nhược điểm: có thể phi hiệu quả

Bỏ phiếu có đảm bảo hiệu quả?

- Bỏ phiếu không nhất thiết là cơ chế hiệu quả
 - Cơ chế bỏ phiếu có thể chống lại chính sách hiệu quả

	An	Bình	Minh	Tổng số
Lợi ích	650	350	300	1.300
Chi phí	400	400	400	1200
Phiếu	Thuận	Chống	Chống	Chống

Bỏ phiếu có đảm bảo hiệu quả?

- Bỏ phiếu không nhất thiết là cơ chế hiệu quả
 - Cơ chế bỏ phiếu có thể phê chuẩn chính sách kém hiệu quả

	An	Bình	Minh	Tổng số
Lợi ích	450	450	100	1.000
Chi phí	400	400	400	1200
Phiếu	Thuận	Thuận	Chống	Thuận

Hàng hóa công nào được cung cấp?

- **Nghịch lý Condorcet:** Cơ chế bỏ phiếu chưa chắc giúp ích cho việc ra quyết định:

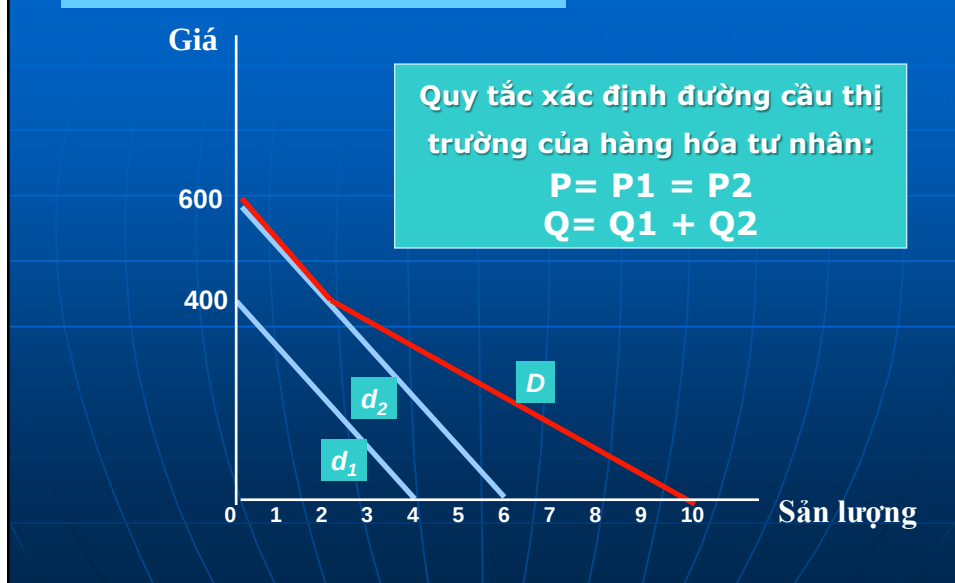
Hàng hóa công	An	Bình	Minh
Làm đường	Chọn lựa 1	Chọn lựa 3	Chọn lựa 2
Công viên	Chọn lựa 2	Chọn lựa 1	Chọn lựa 3
Thư viện	Chọn lựa 3	Chọn lựa 2	Chọn lựa 1

- **Kết quả bỏ phiếu:**
Làm đường > công viên > thư viện > làm đường

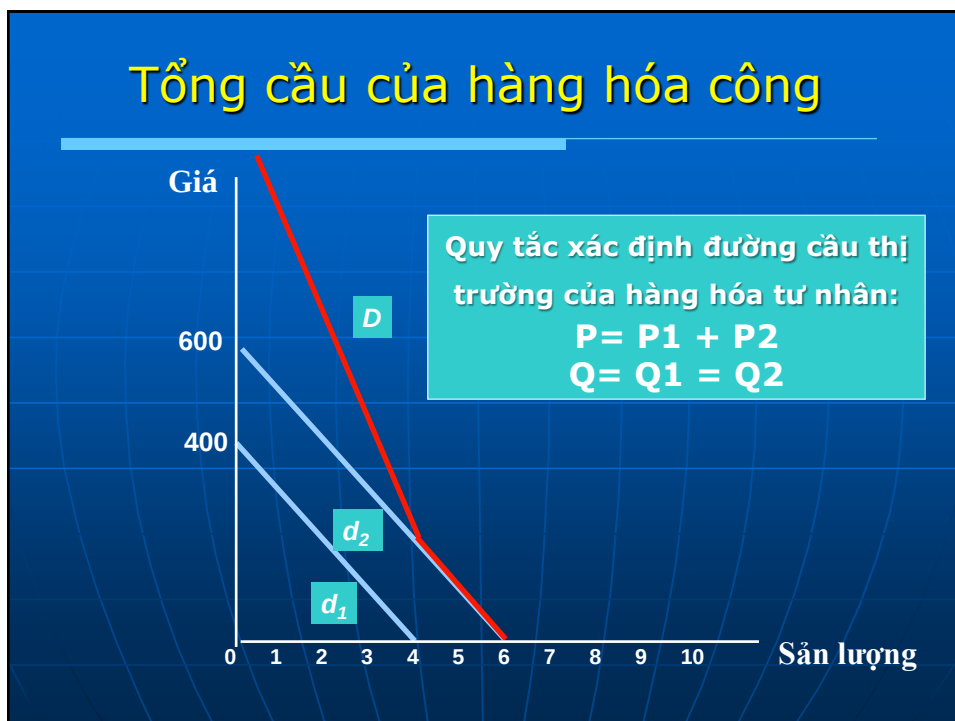
Giải pháp đối với hàng hóa công Mức cung cấp hàng hóa công hiệu quả?

- Dựa vào nguyên tắc $MSB = MSC$
- Sự khác biệt giữa tổng cầu của hàng hóa công (cộng theo chiều dọc) và cầu thị trường của hàng hóa tư (cộng theo chiều ngang)

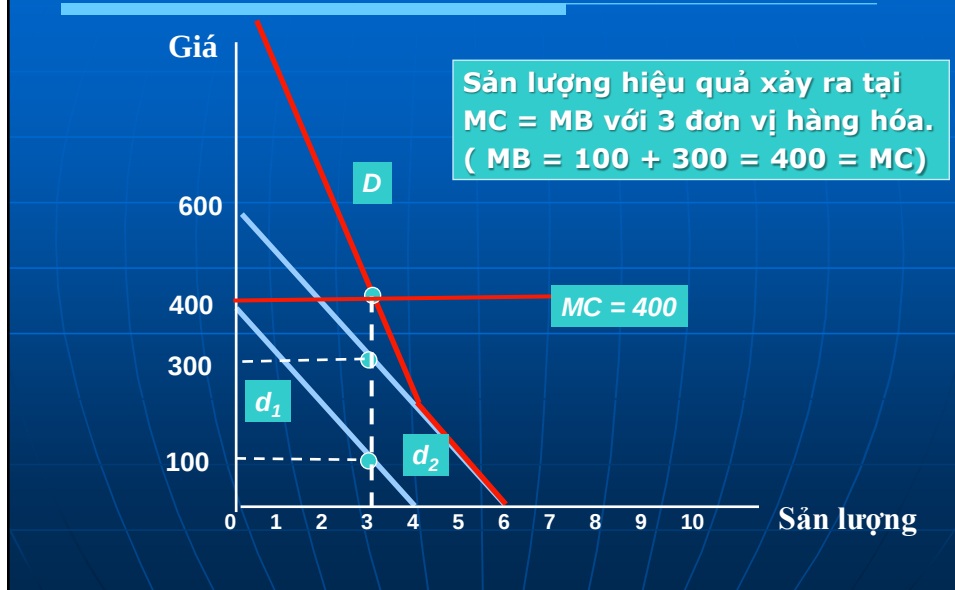
Cầu thị trường của hàng hóa tư nhân

Tổng cầu của hàng hóa công

Mức cung cấp hàng hóa công hiệu quả

Giải pháp đối với hàng hóa công Định giá hàng hóa công không thuần túy

- Chính phủ cung cấp miễn phí hàng hóa công thuần túy
- Chính phủ có thể tính giá đối với hàng hóa công không thuần túy (có tính loại trừ)
- Mục đích tính giá.
 - Khuyến khích sử dụng nguồn lực hiệu quả
 - Tạo nguồn thu cho ngân sách
- Tiềm ích và dịch vụ công được tính giá.
 - Các tiềm ích công: điện, nước, thông tin liên lạc
 - Cơ sở vật chất công: công viên, bãi biển, giao thông...
 - Các dịch vụ công: giáo dục, bưu điện, thu gom rác

Định giá hàng hóa công không thuần túy

- Những cân nhắc khi tính giá hàng hóa công.
 - Tính hiệu quả
 - Tạo nguồn thu và thu hồi chi phí
Có sự đánh đổi với mục tiêu hiệu quả
 - Tính công bằng
Vận tải công cộng, giáo dục, nước sạch ... thường được tính giá thấp hơn chi phí vận hành hoặc chi phí biên để mọi người dân đều có thể tiếp cận được

Định giá hàng hóa công không thuần túy

- Những cách định giá hàng hóa công.
 - Định giá theo chi phí biên ($P=MC$)
 - Định giá theo chi phí trung bình ($P=AC$)
 - Biểu giá hai phần
 - Phân biệt giá
 - Định giá lúc cao điểm